

Південноукраїнські наукові студії

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VII Всеукраїнської
науково-практичної конференції
студентів та молодих вчених
(19-21 листопада 2024 року)

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України
м. Одеса

Південноукраїнські наукові студії

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих
вчених**

(19-21 листопада 2024 року)

УДК: 1+316 (062.552)

Рецензенти:

Володимир ЖАРКИХ, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, історії та політології, НУ «Одеська політехніка»;

Оксана ІВАНОВА, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін, Міжнародний гуманітарний університет.

Рекомендовано Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Протокол № 7 від 26.12.2024 р.

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – Оксана ПЕТІНОВА, доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Члени редколегії:

Євген БОРІНШТЕЙН, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), Україна

Зоя АТАМАНЮК, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», (м. Одеса), Україна

Олена ЛІСЕЄНКО, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), голова Південноукраїнського відділення САУ, Україна

Південноукраїнські наукові студії: Збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених (м. Одеса, 19-21 листопада 2024 року) / за ред. д. філос. н., проф. Петінової О. Б. – 213 с.

Матеріали конференції представлені в авторській редакції мовою оригіналу

Лія ЧЕБАНУ	ЗЛО ЯК БРАК ДОБРА (НА ПРИКЛАДІ ФРАГМЕНТІВ З ТВОРУ «СПОВІДЬ» АВРЕЛІЯ АВГУСТИНА).....	176
Марія РАЙКОГЛОВА	МУДРІСТЬ ТА ЇЇ «ВОРОГИ» (НА ПРИКЛАДІ ФРАГМЕНТІВ З «ПОХВАЛИ ГЛУПОСТІ» Е.РОТТЕРДАМСЬКОГО).....	180
Микола НАЧЕВ	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТАМОДЕРНУ: ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ.....	183
Андрій КОВАЛЕНКО	МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ НА ПРИКЛАДІ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП: ЛЕКСИЧНИЙ І КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ.....	185
Юлія МЕЛЬНИК	ДОЛЕНОСНА РОЛЬ ПЕРШОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО РЕФЕРЕНДУМУ В СТАНОВЛЕННІ УКРАЇНИ ЯК НЕЗАЛЕЖНОЇ ДЕРЖАВИ.....	187
Ярослав УСТИМЕНКО	ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ВІД ТОТАЛІТАРИЗМУ ДО ДЕМОКРАТІЇ.....	189
Тетяна ПЕДЕНКО	МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЯКОСТІ ОСВІТИ: АДАПТАЦІЯ В НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....	192
Марія ГЕЛЯКА	ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ СТОРОНИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	196
Ростислав КАНДИБА	ПОГЛЯДИ НА ВИХОВАННЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ ПРОВІДНИХ ДІЯЧІВ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ.....	199
Ігор КОСАКІВСЬКИЙ	ЦНОТИ У РОЗУМІННІ АРИСТОТЕЛЯ (НА ОСНОВІ УРИВКІВ З «НІКОМАХОВОЇ ЕТИКИ»)...	203
Таїсія АКІМОВА	ВІЛЬНА ЛЮДИНА У РОЗУМІННІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ.....	206
Евеліна БЕЖЕНАР	КОНЦЕПЦІЯ ПЛАТОНІЧНОГО КОХАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ФРАГМЕНТІВ «БАНКЕТУ» ПЛАТОНА).....	211

Список використаних джерел:

1. Топор Н. Зло як брак добра (на прикладі фрагментів з твору “Сповідь” Аврелія Августина) / Н. Топор, О. Б. Петінова // Методологія та технологія сучасного філософського пізнання. Матеріали VII Міжнародної конференції студентів, молодих вчених та науковців (Одеса, 23-24 травня 2024 р.) / оргком. : А. В. Красножон, О. А. Копусь, Г. В. Музиченко, Є. В. Борінштейн. – Одеса : Університет Ушинського, 2024. – С. 152-159.
2. Добжинські, А., 2015. ‘Розвиток категорій добра і зла у філософській концепції Августина Аврелія’, Вісник Дніпропетровського університету. Серія: філософія, соціологія, політологія. Випуск №1, С. 81-88
3. Святий Августин, ‘Сповідь’, 1999, Пер. з латини Ю. Мушака. Київ: Основи, 319 с. [online] Доступно: https://shron1.chtyvo.org.ua/Augustinus_Aurelius/Spovid.pdf
4. Whitesell, F, 1939, ‘The Problem of Evil as Treated By St. Augustine’ Loyola University Chicago. S. 7-35 [online] Доступно: https://ecommons.luc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1422&context=luc_theses

Марія РАЙКОГЛОВА,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 035 «Філологія»,

факультет лінгвістики та перекладу,

Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса, Україна

Науковий керівник: Оксана ПЕТІНОВА, д. філос. н.,

професор кафедри мистецтвознавства та

загальногуманітарних дисциплін,

Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса, Україна

МУДРІСТЬ ТА ЇЇ «ВОРОГИ» (НА ПРИКЛАДІ ФРАГМЕНТІВ З «ПОХВАЛИ ГЛУПОСТІ» Е.РОТТЕРДАМСЬКОГО)

Тема мудрості та її «ворогів» привертала увагу багатьох мислителів протягом століть, але Еразм Роттердамський у своєму сатиричному трактаті «Похвала Глупості» надає їй нового значення, пропонуючи читачам глибоко задуматися над моральною природою людини. Використовуючи образ Глупості, Еразм не лише висміює людські слабкості, але й ставить під сумнів загальноприйняті уявлення про мудрість і глупість. Автор наголошує, що те, що часто вважається мудрістю, може бути прихованою глупістю, маскою, за якою ховаються егоїстичні та низькі мотиви.

Через критику лицемірства, марнославства, фанатизму та жадібності Еразм показує, як ці риси перешкоджають досягненню справжньої мудрості, спотворюючи моральні цінності суспільства. Він звертає увагу на те, що навіть найбільш поважні соціальні та релігійні інститути, які повинні слугувати взірцем чеснот, насправді можуть виступати розсадниками лицемірства та моральної деградації. У цьому контексті «Похвала Глупості» не є просто сатиричним

твором — це філософська праця, яка досліджує соціальні й моральні виклики, актуальні і в наш час.

Проблематика, яку піднімає Еразм Роттердамський у своєму трактаті, зберігає свою актуальність і в сучасному суспільстві. Сьогодні, як і в часи Еразма, моральні цінності часто підміняються зовнішньою видимістю, а те, що на перший погляд здається мудрим або шляхетним, приховує егоїстичні мотиви. У світі, де інформація швидко поширюється завдяки технологіям, люди часто опиняються під впливом поверхневої «мудрості», яка не має нічого спільного зі справжніми чеснотами. Це особливо актуально в епоху соціальних мереж, де прагнення до публічного визнання та соціального статусу іноді набуває надмірної ваги, а реальні досягнення поступаються місцем видимості та самолюбіванню.

Проблеми лицемірства, марнославства, фанатизму та жадібності, які визначає Еразм як основних ворогів мудрості, продовжують бути джерелом багатьох сучасних соціальних і політичних криз. Корупція у владних структурах, релігійний радикалізм, гонитва за славою в академічній сфері та зростання соціальної нерівності — це лише деякі з сучасних проявів вад, які Еразм засуджував у своєму трактаті. Як зазначає дослідник А. Грін, сучасна етика стикається з викликом, коли особистий інтерес і егоїзм стають пріоритетом у суспільстві, що веде до морального занепаду.

Крім того, актуальність цих проблем зростає на міжнародному рівні. У контексті глобалізації та посилення міжнародних зв'язків проблема лицемірства та подвійних стандартів у політиці стає дедалі помітнішою. Багато держав намагаються виправдати свої дії благими намірами, які насправді маскують корисливі інтереси.

У трактаті «Похвала Глупості» Еразм Роттердамський критично переосмислює поняття мудрості та глупості, показуючи їх не як протилежності, а як взаємопов'язані категорії. Сатиричний підхід дозволяє Еразму викривати суспільні недоліки, а також критикувати загальноприйняті уявлення про те, що означає бути мудрим. Основними «ворогами» справжньої мудрості він вважає лицемірство, марнославство, жадібність та фанатизм, які маскуються під зовнішню «мудрість» і підривають моральні цінності суспільства.

1. Мудрість і глупість: новий погляд на традиційні поняття

Еразм у «Похвалі Глупості» представляє мудрість і глупість як важливі елементи людського існування, заперечуючи традиційне розуміння мудрості як незаперечного блага. Він показує, що мудрість може бути засобом прикриття людських вад і егоїстичних намірів. Натомість глупість постає не лише як протилежність мудрості, а як необхідна риса, яка допомагає людям легше ставитися до життя і уникати надмірної серйозності. За Еразмом, «неможливо знайти людину, яка би не втілювала якусь частку глупості, оскільки кожен у своєму житті керується не лише раціональністю, але й інстинктами та емоціями» [2].

2. Вороги мудрості: соціальні та моральні недоліки

Еразм особливо критично ставиться до лицемірства, зокрема серед релігійних діячів, які використовують свою владу для власної вигоди. Він відзначає, що ті, хто надає собі вигляд праведних і мудрих, часто є «глупцями», що зловживають своєю позицією. «Люди, які позиціонують себе як святі та мудрі, насправді є глупцями, які використовують релігійні інститути для накопичення багатства та влади» [2]. Таким чином, лицемірство, яке видає себе за мудрість, перетворюється на моральну загрозу для суспільства.

Марнославство також є об'єктом критики Еразма. Він звертає увагу на те, як вчені, філософи та політики часто піддаються цій ваді, шукаючи не істинну мудрість, а суспільне визнання. За словами автора, «ті, хто говорить про мудрість, часто керуються лише бажанням здобути славу й визнання, а не щирим прагненням до істини» [2]. Марнославство спотворює уявлення про справжню мудрість, оскільки перетворює її на засіб досягнення особистих амбіцій.

Фанатизм, за Еразмом, заважає людям об'єктивно оцінювати свої вчинки та сприймати оточуючий світ. Фанатики впевнені у своїй правоті настільки, що не допускають жодної критики чи сумніву щодо своїх переконань. «Фанатики переконані у своїй правоті так сильно, що їх не можна зупинити жодними аргументами розуму» [2]. Ця характеристика актуальна й сьогодні, особливо в контексті радикалізму і політичного екстремізму.

3. Сатира як інструмент критики

Еразм використовує сатиру для викриття суспільних і моральних недоліків, іронічно висміюючи як простих людей, так і представників влади та інтелектуальної еліти. Наприклад, він критикує бюрократів, які «настільки переймаються процедурою, що забувають про суть справи» [2]. Цей іронічний підхід робить критику не лише гострою, але й доступною для широкої аудиторії, дозволяючи читачам легко розпізнавати недоліки системи.

4. Актуальність ідей Еразма у сучасному контексті

Аналіз твору Еразма Роттердамського «Похвала Глупості» показав, що автор, використовуючи сатиру, досліджує людську природу та суспільні відносини, ставлячи під сумнів загальноприйняті уявлення про мудрість. За допомогою образу Глупості Еразм демонструє, як суспільство часто помиляється, вважаючи мудрим те, що насправді є проявом глупоти. Основними «ворогами» мудрості автор вважає лицемірство, марнославство, жадібність і фанатизм. Ці риси спотворюють моральні цінності, адже ті, хто видає себе за мудрих або праведних, часто є уособленням глупоти. Особливо важливою є критика релігійних і світських інституцій, які через лицемірство і прагнення до влади втрачають моральну легітимність. Еразм підкреслює, що справжня мудрість полягає не в знаннях або суспільних досягненнях, а в самокритиці та вмінні усвідомлювати свої обмеження. Ідеї Еразма залишаються актуальними, адже проблеми лицемірства, фанатизму, марнославства та жадібності досі впливають на суспільство. Його твір нагадує, що істинна мудрість — це здатність бачити власні помилки і прагнути до морального вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Браун А. Етична відповідальність у сучасній політиці: виклики та можливості. Журнал політичної етики. 2021. Т. 45. № 3.
2. Еразм Роттердамський. Похвала Глупості. Київ: Основи, 2002. 240 с.
3. Шепель О. Поняття мудрості в філософії доби Відродження. Історико-філософський журнал. 2017. № 3. С. 65–78.
4. Кузьменко М. Сучасні підходи до осмислення глупості та її ролі у філософській думці. Філософські пошуки. 2020. № 5. С. 120–132.
5. Петренко І. Мудрість як ідеал людського буття у філософії Еразма Роттердамського. Український філософський вісник. 2019. № 2. С. 23–34.

Микола НАЧЕВ,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
ОНП «Філософія»,
Університет Ушинського, м. Одеса, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТАМОДЕРНУ: ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ

Сучасне суспільство переживає період, коли відчувається перегляд попередніх культурних парадигм. Ідеї модерну та постмодерну, що домінували у філософській та культурній думці ХХ століття, вже не в повній мірі відповідають потребам і прагненням нової епохи. Тому на передній план виходить метамодерн — нова культурна та філософська течія, яка прагне інтегрувати найкращі елементи минулих парадигм. Метою цієї статті є дослідження ключових концепцій та авторів, що визначають теоретичні основи метамодерну.

Філософська та культурна думка ХХ століття переважно визначалась ідеями модерну і постмодерну. Модерн, з його вірою в науковий прогрес, раціональність і універсальні істини, сформував основи сучасного індустріального суспільства. Він надавав впевненості у можливості побудови кращого світу за допомогою розуму і технологій, а також сприяв формуванню великих наративів — глобальних ідеологій, що прагнули до радикальних змін у соціальному, політичному та культурному житті. Проте, вже в другій половині століття, модерн почав втрачати актуальність під тиском критики постмодернізму.

Постмодерн, що набув популярності у 1970-1980-х роках, поставив під сумнів ідеали модерну, акцентуючи увагу на релятивізмі, фрагментації та іронії. Він відкидав великі наративи, визнаючи замість них численні "малі" історії та унікальні перспективи. Постмодерн надавав перевагу індивідуальному досвіду, культурному різноманіттю та критичному підходу до сталих істин і цінностей. Однак ця парадигма також мала свої обмеження: вона часто призводила до відчуття фрагментації, втрати цілісності та відчуження, створюючи суспільство,